

[Miljøministeren]

Jeg vil godt svare hr. Gade, som siger, at han savner ordene »omstilling« og »holdningsændring« i talen, at det gør han sikkert. Jeg er så vant til at bruge de ord, så jeg ikke altid checker, om de er med i en hvilken som helst tale, der holdes.

Jeg vil godt sige: Det gælder om hele det danske samfund. Hele det danske samfund skal omstilles og holdningsændres. Det er ret ligegyldigt, om det lykkes for landbruget, hvis ikke det lykkes i øvrigt. Det er ikke nok, at det kun lykkes for en delsektor. Det skal lykkes det hele, ellers er det ikke så forfærdelig meget værd.

Så citerede hr. Leif Hermann mit indlæg i Politiken i dag, og det er jeg da glad for, om end jeg ikke var så betaget af overskriften, for jeg har ikke sagt, jeg er stolt af resultatet; jeg har sagt, at jeg faktisk er stolt af at have været med i en demokratisk proces, og det er noget ganske andet – eller noget ganske andet, jeg har ment i hvert fald.

Hr. Leif Hermann citerede noget af det, men ikke det hele. Jeg vil gerne citere noget mere end det, hr. Leif Hermann citerede; jeg kan gå midt ind i det:

»Det økologiske kredsløb er truet. Vi ved det, men gør vi noget ved det?

Tingenes tilstand er alvorlig. Men heldigvis gør vi noget ved det – sandsynligvis endnu ikke nok – men vi er på vej og ved at omstille os til en mere bæredygtig udvikling. Det er der heldigvis en bred international enighed om.

En sådan omstilling er dog en langsigtet proces. Man laver ikke verden om i et snuptag.«

Jeg synes, det er vigtigt, at man får helheden med i dette citat, ellers bliver det meningsløst. Konklusionen i mit citat er altså, at tingenes tilstand er alvorlig, men at vi har sat en proces i gang, og at vi gør noget.

Så vil jeg gerne til det føje, at vi bliver ikke bedre til at løse miljøproblemerne, fordi vi er fattige, f.eks. hvis vi får nedlagt en række erhverv. Vi kan godt sige, at økologiske problemer ikke løses ved at skabe økonomisk armod, og det ser vi sådan set også i en lang række sammenhænge. Derfor er det vigtigt, at vi får de forskellige balancer med ind i billedet. Det drejer sig ikke alene om økologi, for så var det sådan set relativt enkelt, måske, men det drejer sig altså også om økonomi og også om social struktur. Det er nogle af de ting, vi aldrig får ind, når vi diskuterer landbruget eller for den sags skyld andre erhverv.

Så er der spørgsmålet om, hvilke metoder vi skal anvende, når vi skal prøve på at løse miljøproblemerne. Det er klart, at man kan gå ud med bål og brand, når man kan anvende alle mulige af den slags metoder. Jeg tror faktisk på, at den eneste metode til holdbare løsninger på miljøområdet er samarbejdsmodellen. Der er ikke andre veje. Det vil sige, at det drejer sig om, at regeringerne skal samarbejde med organisationerne, og kommunerne skal lokalt samarbejde med de grønne og med den enkelte landmand og med konsulenterne osv. Der er ikke andre veje, og jeg synes sådan set, at det understreges gang på gang, at det er også det, folk i al almindelighed vil have.

Regeringen er blevet bebrejdet, at den har kontakt til organisationerne. Jeg mener, det er utrolig vigtigt, at man har kontakt til organisationerne. Jeg har for det første møder med alle relevante organisationer inden for miljøområdet, og for det andet har jeg haft møder med LO, DA, SiD, Kvindeligt Arbejderforbund osv. for netop at holde de brede drøftelser af miljøproblemerne. Naturligvis skal der så også samarbejdes og forhandles med landbrugets organisationer. Det er ikke ensbetydende med, at nogle af organisationerne skal diktere. Jeg tror bare, det er nødvendigt, at vi laver et samarbejde. Det er sådan set en grundlæggende linie og har i hvert fald været det. Lige siden jeg kom til i Miljøministeriet, har jeg simpelt hen systematisk haft et samarbejde. Det er ikke sådan, at der ikke har været konflikter – selvfølgelig har der været det. Der har været konflikter med de grønne organisationer, med landbrugets organisationer osv., men det er ikke ensbetydende med, at man ikke skal prøve på at finde nogle samarbejds mønstre.

Når det så drejer sig om spørgsmålet om økologisk landbrug, som på en eller anden måde skulle være svaret på den bæredygtige udvikling, er der vel at sige, at der findes heller ikke nogen patentløsninger vedrørende det økologiske landbrug. Det er ikke noget entydigt, det er ikke noget sort/hvidt. Lad os tage et enkelt eksempel. I det øjeblik man f.eks. går over til noget økologisk landbrug, øger man bælgeplanteproduktionen, fordi man skal bruge det til foder til dyrene. Det skaber altså nok et mindre pesticidforbrug, men til gengæld et større udvaskningsforbrug. Derfor er det ikke så entydigt at sige: Hvad er egentlig økologisk land-